

Гедікова
Наталя Пилипівна

Сучасний етап державотворення в Україні: досягнення та перспективи розвитку

УДК 321.01:3.071(477)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2018-5-6-46-50>

Гедікова Наталя Пилипівна
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук
і права
Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»
вул. Старопортофранківська, 26,
Одеса, Україна

Актуальність теми зумовлена необхідністю більш глибокого та предметного дослідження основних тенденцій державотворення в Україні на сучасному етапі. Мета статті полягає у дослідженні основних досягнень в українському державотворенні на сучасному етапі та визначенні перспектив його розвитку. Досягнення цієї мети зумовлює вирішення таких завдань: визначити вагомі чинники, періоди та механізми їх впливу на новітній процес українського державотворення, з'ясувати його здобутки та основні пріоритети подальшого розвитку. Методологічну основу дослідження становить комплекс визнаних загальнонаукових та спеціальних методів, з-поміж яких – діалектичний, структурно-логічний, системний, функціональний, формально-юридичний та прогностичний. У статті акцентується увага на тому, що на сучасному етапі українського державотворення виокремлюються декілька періодів, що зумовлені переломними моментами, які відбувалися, як правило, в результаті соціального вибуху. Визначено, що останній період, відлік якого стали події 2014 року, показав: по-перше, Україна, як суб'єкт світової історії, зробила цивілізаційний вибір розвитку, по-друге, здатність держави до докорінних змін, які зумовлюють поступальний рух країни до передових світових практик, по-третє, підвищення якості процесів управління, яке проявилось у створенні нормативно-правових актів (закони, стратегічні програми і плани розвитку і т. д.) і їх виконанні, а також у виконанні тих, які були прийняті раніше. Зазначено, що реалізація стратегії сталого розвитку надасть можливість послідовно здійснювати розпочаті системні реформи в усіх сферах суспільного життя, зберегти державний суверенітет та національну єдність, відновити мир і територіальну цілісність держави, набутти членства України у Північноатлантичному альянсі та Європейському Союзі, розвивати рівноправні взаємовигідні відносини з іншими державами.

Ключові слова: сучасний етап українського державотворення, національна ідея, сталий розвиток, системні реформи, перспективи розвитку.

Вступ. Україна не нова держава, тому її державотворчий процес, розпочатий ще до часів виникнення Київської Русі, не припинявся протягом усієї історії українського народу, навіть після приєднання українських земель на умовах адміністративно-територіальних суб'єктів у складі інших держав, і триває на сучасному етапі, а традиції державництва, започатковані у давньоруській державі, стали стрижнем її подальшого цивілізаційного розвитку. Така позиція автора ґрунтується на тому, що «не можна погодитися із тими дослідниками, – констатує П. Тригуб, – які починають відлік Української державності з виникнення Київської держави у IX ст., яка об'єднала всі східнослов'янські племена. Між тим «Повість минулих літ» стверджує, що кожне плем'я мало власне княжіння. Отже, враховуючи слов'янську приналежність українців, слід вважати початком української державності VI століття – час існування полянської держави Кия» [7, с. 123]. Процеси, які відбувалися в Україні наприкінці 1980-х–на початку 1990-х років і стали чинником її сучасної незалежності та самостійності, лише визначили новітній етап у безперервному розвитку української державності.

Питання українського державотворення посідають чільне місце в сучасній науковій літературі. Серед останніх досліджень українських науковців різних галузей знань, в яких досліджується сучасний його етап, необхідно виділити праці таких

учених: В. Андрущенко, Ю. Барабаша, В. Бебика, Є. Бистрицького, О. Білого, І. Бодрової, С. Вовканича, В. Горбуліна, М. Гультая, В. Заблоцького, В. Карлової, А. Конверського, І. Кресіної, В. Куйбіди, В. Литвина, Л. Лук'яненко, П. Любченко, П. Надолішного, С. Пролєєва, С. Сergyної, А. Смоля, В. Устименка, Ю. Шемшученка, В. Яблонського та багатьох інших. Описуючи його, більшість дослідників звертають увагу, по-перше, на процеси, які привели до його становлення та розвитку; по-друге, на вплив сучасного політичного простору та культури української нації на вітчизняне державотворення; по-третє, на особливості і характеристику основних періодів сучасного етапу української державності; по-четверте, на чинники впливу на демократизацію державотворчих процесів; по-п'яте, на сучасний стан цього процесу в контексті внутрішніх і зовнішніх викликів і загроз. Також предметом численних наукових досліджень виступили актуальні проблеми та пошук механізмів їх подолання з порушеної нами проблематики. Крім цього, саме останній аспект отримав широке висвітлення в аналітичних доповідях, у публічних виступах державних і громадських діячів, політиків тощо. Безумовно, проблеми треба вивчати і визначати шляхи їх оптимального вирішення, але при цьому необхідно враховувати, що людину творить інформація, тому у дозованому вигляді вони, акумулюючись у свідомості громадян, можуть

виступити як спонукальні мотиви для підвищення громадянської активності населення, передумова консолідації суспільства і спрямування вектора його розвитку в бік демократичних перетворень і, навпаки, за постійного масованого її подання являти загрозу. Виходячи з цього, необхідно зауважити, що позитивна динаміка цього процесу залежить від характеру і ступеня інформованості населення країни про досягнуті успіхи і пов'язані з ними перспективи подальшого розвитку. Саме об'єктивна подача такої інформації є запорукою політико-правової і соціокультурної єдності української нації, народу, консолідації державної влади, політичної еліти і українського суспільства для досягнення вищих національних цілей. Тому питання досягнень та перспектив розвитку процесу українського державотворення на сучасному етапі залишаються актуальними. Отже, автор цієї статті, віддаючи належне теоретичній і практичній значущості досліджень відомих науковців, висловлює власну думку щодо окремих аспектів заявленої у ній проблеми.

Мета та завдання. Метою статті є дослідження основних досягнень в українському державотворенні на сучасному етапі та визначення перспектив його розвитку. Досягнення цієї мети передбачає постановку і вирішення таких завдань: визначити вагомі чинники, періоди та механізм їх впливу на новітній процес українського державотворення, з'ясувати його здобутки та основні пріоритети подальшого розвитку.

Методи дослідження. Виходячи зі специфіки теми, пов'язаних з нею метою і завданнями, методологічну основу нашого дослідження становить комплекс визнаних загальнонаукових та спеціальних методів, з-поміж яких – діалектичний, структурно-логічний, системний, функціональний, формально-юридичний та прогностичний.

Результати. Задачі розвідки, пов'язані з дослідженням сучасного етапу українського державотворення, визначенням його характеристик, зумовлюють нашу підвищену увагу до періодизації у нім. Слід одразу відзначити, що серед вітчизняних науковців, які досліджують процес українського державотворення на сучасному етапі, так само як і стосовно визначення його етапів у історичній ретроспективі, не існує єдиної думки щодо часової періодизації у ньому. За єдності об'єкта дослідження висловлювання авторів різнобічні. Різноманіття концепцій свідчить про те, що критерії їх визначення й оцінка зумовлені суб'єктивними якостями дослідника, сферою його наукових інтересів. Це дає змогу говорити про те, що єдиного стандарту для всіх не могло і не може бути. Спільним для багатьох авторів є те, що вони у розв'язанні цього питання акцентують увагу на визначенні чинників впливу, характері та результатах демократизації державотворчих процесів в Україні.

Віддаючи належне тим, хто працював над розв'язанням цього питання, автор цього дослідження вважає за доцільне поділити групувати у більш об'ємні періоди, беручи за вихідний критерій переломні моменти, які відбуваються, як правило, в результаті соціального вибуху. А ключовими елементами кожного періоду розглядати державно і суспільно значимі події (зміни), пов'язані з перебуванням при владі тієї чи іншої особи у результаті легітимних виборів на посаду глави держави, конституційною реформою, політичними, соціально-економічними та іншими програмами, запропонованими парламентом і урядом країни та втіленням їх положень у практичну реальність, активною участю громадськості у державотворенні тощо.

У цьому контексті цілком слушною є думка відомого вітчизняного вченого В. Смоля, який констатує, що демократичні засади українського суспільства, корені яких губляться у минулому, на сучасному етапі трічі масштабно проривалися на політичну поверхню і справили найбільший вплив на державотворення [4, с. 16]. На цій визначальній традиції, яка поряд з іншими привела до створення новітньої Української держави, цитований автор зупиняється детально і визначає механізм їх впливу на процеси державотворення.

Як перший вияв української демократичної традиції В. Смолієм було названо «події 1990 року, які ще називають Революцією на граніті. Саме вона показала силу українського суспільства перед обличчям влади. Події, які розгорталися, продемонстрували, що громадяни вже вийшли з наївних на той час стереотипів і можуть боротися за свою державу. Суспільна енергія, яку консолідували ці події, якраз і зумовила Акт проголошення незалежності України та грудневий референдум 1991 року, які підбили ризику під періодом національно-демократичного піднесення від кінця 1980-х років» [4, с. 17]. Науковець констатує, що ці події «були стоп-краном проти повернення у радянське тоталітарне минуле» [4, с. 16]. Другим виявом зазначеної традиції, підкреслює цитований автор, стали події 2004 року, відомі як Помаранчева революція, які запобігли згортанню демократичних процесів, третім її виявом стали події 2014 року, відомі як Революція Гідності, початку 2015 року, які припинили розворот держави в бік євразійської інтеграції [4, с. 16–17]. В. Смолій цілком справедливо підмітив, що «останніми подіями не закінчується боротьба за українську європейську державність, а тільки розпочинається. І ті проблеми, з якими нині зіткнулося українське суспільство, – від анексії Криму і війни на Сході країни до розгулу корупції, падіння виробництва та зубожіння населення, – все це не є провалом, це є викликом. Відповідаючи на нього, Україна стає сильнішою» [4, с. 17].

Слідуючи дослідницькій логіці цитованого автора щодо викликів новітнього процесу укра-

їнського державотворення необхідно зазначити, що події останнього його періоду стали найбільш значимими порівняно з попередніми у створенні умов для ефективного здійснення демократичної модернізації всієї системи в цілому та розбудови громадянського суспільства і показали здібність держави до змін і якості процесів управління.

На наш погляд, рубіжні події, викладені В. Смолієм, які періодично змінювали вектор розвитку нашої держави, можна вважати періодами сучасного етапу процесу, що досліджується. У наведеній періодизації автор цього дослідження зосереджує свою увагу саме на останньому (2014 рік – по теперішній час), виходячи з того, що «об'єктами порівняння все частіше виступають не минуле і майбутнє, а сьогоднішнє і майбутнє, й історична перспектива протиставляється не всьому пройденному людством шляху, а теперішньому моменту» [2, с. 1]. Дуже примітною в цьому відношенні є точка зору академіка В. Горбуліна, суть якої полягає в такому: «Українська держава це не якась незмінна сталість, що вже сформована і не може змінитися. Це живий організм, який все ще формується і розвивається. Нам потрібно не стільки дивитися на те, що було раніше, бо воно вже не повернеться, скільки думати про майбутнє. Про те, якого саме майбутнього ми хочемо для нашої держави» [1, с. 29].

Новітня українська практика державотворення та становлення нації актуалізували питання національної ідеї. Національна ідея українців має історичну зумовленість. Своє обґрунтування вона отримала у поглядах політичних діячів, науковців, письменників, нормативних документах і проявилася у багатовіковій боротьбі українського народу за свою незалежність, державність і національне відродження у ті або інші часи розбудови української державності. Її базовими принципами завжди були і залишаються самоствердження нації, її права і свободи, суверенний прогресуючий розвиток у рамках власної незалежної держави. Разом із тим, зберігаючи ці базові потреби нації, на кожному новому етапі процесу державотворення національна ідея отримувала наповнення новим змістом. Так, починаючи з перших днів новітнього етапу процесу українського державотворення національна ідея українців знайшла своє відображення у нормативно-правових документах країни й отримала можливість на практичну реалізацію. Після Революції Гідності Україна зіткнулася з новими викликами, які стали зумовлюючим чинником для усвідомлення її громадянами своєї національно-територіальної і культурної цінності через самоідентифікацію української нації. У цей час, ґрунтуючись на базових принципах, національна ідея українців наповнилась новим змістом і визначила стратегію подальшого розвитку держави. «Революція Гідності та боротьба за свободу

України, – зазначається у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», – створили нову українську ідею – ідею гідності, свободи і майбутнього» [5].

Не викликає сумніву той факт, що успішність процесу державотворення забезпечується сформованістю національної ідеї і створенням умов для її реалізації. У зв'язку з цим необхідно констатувати, що з перших днів становлення і розвитку України як суверенної, незалежної держави на сучасному етапі її державотворення національна ідея так і не стала об'єднуючим фактором для української нації, оскільки головна її мета не отримала належного забезпечення по всіх напрямках діяльності держави. При цьому основна причина полягає в тому, що від початку в процесі трансформації українського суспільства не був врахований той факт (з об'єктивних і суб'єктивних причин), що національна ідея розробляється і затверджується саме у сфері національної свідомості. Більше того, не було враховано і те, «якою мірою національна ідея формує смислові центри національної свідомості, такою ж мірою національна свідомість визначає життєздатність і перспективність національної ідеї» [3, с. 338]. І лише події 2013–2014 років, які відбулись в Україні, стали новою точкою відліку для її формування на рівні національної свідомості. У результаті подій, пов'язаних з Революцією Гідності та курсом на євроінтеграцію, Україна вдалася до кардинальних змін і тим самим перейшла в нову епоху історії.

Формуючись у рамках поставленої мети, національна ідея відобразила весь комплекс проблем і засоби їх вирішення. Між українською політичною елітою і суспільством вперше у новітній історії незалежної України було досягнуто консенсусу стосовно стратегічних орієнтирів її становлення та розвитку. Життєво важливим інструментом для їх юридичного оформлення і реалізації стала розробка Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (2015 р.) [5] та практичне впровадження її положень у дію. Зокрема, зазначений документ визначає чотири вектори руху: розвитку, безпеки, відповідальності, гордості. У рамках цих векторів передбачено реалізацію реформ в усіх сферах суспільного життя та програм розвитку держави.

Важливим елементом Стратегії є оцінка здобутків, що базується на системі індикаторів. Загалом вона передбачає досягнення 25 ключових показників, за якими оцінюються хід виконання реформ та програм. Зважаючи на це, розглянемо деякі з них. Так, у рейтингу Світового банку «Doing Business» Україна у 2017 році перемістилася на чотири місця вгору і була на 76-му місці, а у 2018 році посіла 71-е місце серед 190 країн світу. Всього за 2014–2018 роки Україна піднялася в рейтингу на 24 позиції [8].

У Індексі глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index) Сві-

тового економічного форуму (World Economic Forum) Україна у 2018 році піднялася на шість позицій – на 83-є місце серед 140 країн. Згідно з компонентами рейтингу, Україні у 2018 році порівняно з 2017 роком вдалося поліпшити показники в таких сферах, як фінансові системи (зі 120-го на 117-е місце), інституційний розвиток (зі 118-го на 110-е), інфраструктура (з 78-го на 57-е), інновації (з 61-го на 58-е). Україна піднялась у рейтингах за критеріями «ринок товарів» (зі 101-го на 73-є місце), «рівень розвитку бізнесу» (з 90-го на 86-е), «ринок праці» (з 86-го на 66-е) [10].

У щорічному звіті Economic Freedom of the World, підготовленому Fraser Institute, зазначається, що в індексі економічної свободи Україна у 2017 році посідала 149-е місце з 162, а у 2018 році піднялась на 15 позицій – на 134-е місце [9]. З огляду на те, що за цим індексом Україна все ще залишається у групі «в основному невольних країн», необхідно зазначити, що за 2014–2018 роки Україна піднялась в рейтингу на 21 позицію.

Виходячи з вищевикладеного, а також інформації щодо реалізації реформ і, зокрема, результатів виконання показників Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», представленої у аналітичних доповідях до щорічного послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України», підготовленого Національним інститутом стратегічних досліджень, можемо констатувати, що у державотворчих процесах намітилася позитивна динаміка, однак наша країна все ще далека від прогнозованих результатів сталого розвитку. Головною причиною повільного проведення суттєвих змін в усіх сферах суспільного життя і виходу країни на магістральний шлях національного розвитку є внутрішні та зовнішні загрози, ризики, явища, де серед перших найбільш значущим виявляється не досить швидке проведення структурних реформ, а серед других – агресивна політика Російської Федерації.

Нині державні діячі з активною участю суб'єктів українського суспільства розробили нову національну концепцію українського державотворення, викладену у законопроекті «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» [6]. Зазначений документ встановлює перспективи розвитку країни у довгостроковому періоді. Визначальним у цій Стратегії є перехід до сталого розвитку, що передбачає: подолання дисбалансів в економічній, соціальній та екологічній сферах; трансформацію економічної діяльності, перехід на засади «зеленої економіки»; побудову мирного та безпечного, соціально згуртованого суспільства з належним врядуванням та інклюзивними інституціями; забезпечення партнерської взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, бізнесу, науки, освіти та організацій громадянського суспільства; повну зайнятість населення; високий

рівень науки, освіти та охорони здоров'я; підтримання довілля в належному стані, який забезпечуватиме якісне життя та благополуччя теперішнього і майбутніх поколінь; децентралізацію та впровадження регіональної політики, яка передбачає гармонійне поєднання загальнонаціональних і регіональних інтересів; збереження національних культурних цінностей і традицій [6].

Підсумовуючи вищевикладене, необхідно зазначити, що сьогодення та майбутнє України багато в чому залежить від реалізації нової національної концепції українського державотворення і раціонального використання значних внутрішніх ресурсів.

Висновки. Останній період сучасного етапу українського державотворення, відлік якого стали події 2014 року, показав: по-перше, Україна, як суб'єкт світової історії, зробила цивілізаційний вибір розвитку, по-друге, здатність держави до докорінних змін, які зумовлюють поступальний рух країни до передових світових практик, по-третє, підвищення якості процесів управління, яке проявилось у створенні нормативно-правових актів (закони, стратегічні програми і плани розвитку і т. д.) і їх виконанні, а також у виконанні тих, які були прийняті раніше. Реалізація стратегії сталого розвитку надасть можливість послідовно здійснювати розпочаті системні реформи в усіх сферах суспільного життя, зберегти державний суверенітет та національну єдність, відновити мир і територіальну цілісність держави, набути членства України у Північноатлантичному альянсі та Європейському Союзу, розвивати рівноправні взаємовигідні відносини з іншими державами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горбулін В.П. Національна безпека як пріоритет сучасного державотворення. Вісник Національної академії наук України. 2017. № 1. С. 25–29.
2. Иноземцев В.Л. За пределами экономического общества: постиндустриальные теории и экономические тенденции в современном мире: научное издание / ответ. ред. А.И. Антипов. М.: «Academia»–«Наука», 1998. 640 с.
3. Кресіна І.О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: (Етнополітологічний аналіз): монографія. К.: Вища шк., 1998. 392 с.
4. Смолій В.А. Новітній історичний досвід українського державотворення. Вісник Національної академії наук України. 2017. № 1. С. 15–18.
5. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: від 12.01.2015 № 5/2015: Указ Президента України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/print>
6. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року: законопроект від 07.08.2018 № 9015. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6YF00A.html
7. Тригуб П.М. Етапи української державності: авторський погляд на проблему. Наукові праці: Науково-методичний журнал. Серія: Політичні науки.

Правознавство. Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2007. Т. 69. Вип. 56. С. 123–127.

8. Doing Business. URL: <http://www.doingbusiness.org/>

9. Economic Freedom. URL: <https://www.fraserinstitute.org/studies/economic-freedom>.

10. The Global Competitiveness Report 2018. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>

REFERENCES:

1. Horbulin V.P. (2017) Natsionalna bezpeka yak prioritet suchasnoho derzhavotvorennya [National security as a priority of modern state-building]. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy*. № 1. S. 25–29. [in Ukrainian].

2. Inozemtsev V.L. (1998) Za predelami ekonomicheskogo obschestva: postindustrialnyie teorii i ekonomicheskie tendentsii v sovremennom mire: [nauchnoe izdanie] / otvet. red. A.I. Antipov [Outside the economic society: post-industrial theories and economic trends in the modern world]. M.: “Academia”–“Nauka”. 640 s. [in Russian].

3. Kresina I.O. (1998) Ukrainska natsionalna svi-domist i suchasni politychni protsesy: (Etnopolitohichnyi analiz): monohrafiia [Ukrainian national consciousness and modern political processes: (Ethnopolitical analysis)]. K.: Vyshcha shk. 392 s. [in Ukrainian].

4. Smolii V.A. (2017) Novitnii istorychnyi dosvid ukrainskoho derzhavotvorennya [The latest historical

experience of Ukrainian statehood]. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy*. № 1. S. 15–18. [in Ukrainian].

5. Stratehiia staloho rozvytku “Ukraina – 2020”: vid 12.01.2015 № 5/2015: Ukaz Prezydenta Ukrainy [The Strategy of Sustainable Development “Ukraine 2020”]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/print> [in Ukrainian].

6. Stratehiia staloho rozvytku Ukrainy do 2030 roku: zakonoproekt vid 07.08.2018 № 9015 [Ukraine’s Sustainable Development Strategy till 2030]. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6YF00A.html [in Ukrainian].

7. Tryhub P.M. (2007) Etapy ukrainskoi derzhavnosti: avtorskyi pohliad na problemu [Stages of Ukrainian statehood: author’s view on the problem]. *Naukovi pratsi: Naukovo-metodychnyi zhurnal. Serii: Politychni nauky. Pravoznavstvo*. Mykolaiv: MDHU im. Petra Mohyly. T. 69. Vyp. 56. S. 123–127. [in Ukrainian].

8. Doing Business. URL: <http://www.doingbusiness.org/> [in Ukrainian].

9. Economic Freedom. URL: <https://www.fraserinstitute.org/studies/economic-freedom> [in Ukrainian].

10. The Global Competitiveness Report 2018. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf> [in Ukrainian].

Modern stage of state building in Ukraine: achievements and development prospects

Hedikova Natalia Pylypivna

PhD in Political Sciences, Professor,
Professor at the Department of Political
Science and Law
of State Institution “South Ukrainian
National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky”
Staroportofrankivska str., 26,
Odesa, Ukraine

The actuality of theme is due to the need for a more in-depth and substantive study of the main trends of state-building in Ukraine at the present stage. The purpose of the article is studied the main achievements in the Ukrainian state-building at the present stage and to determine the development prospects. The achievement of this goal leads to solving such tasks as: to determine the important factors, periods and mechanism of their influence on the latest process of Ukrainian state formation, to find out its achievements and the main priorities for further development. The methodological basis of the research is a complex of recognized general scientific and special methods, among which – dialectical, structural-logical, systemic, functional, formal-legal and prognostic. The article focuses on the fact that at the present stage there is a Ukrainian occurrence of several periods due to turning points that occur as a rule in a social choice. It has been determined that the last period, the starting point of which was the events of 2014, showed firstly, that Ukraine as a subject of world history, made a civilizational choice of development, and secondly, the state’s ability to radical changes that condition the progressive movement of the country to advanced; the third, the improvement of the quality of the management processes, which manifested itself in the creation of normative legal acts (laws, strategic programs and development plans, etc.) and their implementation, as well as in the implementation of those that were adopted earlier. It is noted that the implementation of the strategy of sustainable development will enable to consistently implement the initiated systemic reforms in all spheres of public life, preserve state sovereignty and national unity, restore peace and territorial integrity of the state, acquire Ukraine’s membership in the North Atlantic Alliance and the European Union, develop equal and mutually beneficial relations with other states.

Key words: modern stage of Ukrainian state formation, national idea, sustainable development, systemic reforms, development prospects.